

Duâmız ve kaderimiz

Aydın Zaloğlu: “Kaza ve kader inancında duânın yeri nedir?”

DUÂ VE KADER İNANCI BİRBİRİYLE ÇELİŞMEZ

İmanın altı esastan birisi kadere imandır. Kadere iman, her şeyin Cenâb-ı Hakk'ın bizzat ilmiyle ve takdiriyle vücuda geldiğine inanmaktır.

Keza duâ da Allah'ın bizden istediği önemli amellerin başında gelir. Allah duâmız olmazsa kulluğumuzun hiçbir önem taşımadığını ifade buyuruyor.¹

O halde baştan söyleyelim ki, duâ ve kader inancı birbiriyle çelişmez.

SORUMSUZ DEĞİLSİN; AMA MAĞRUR DA OLMA!

Kaderin Cenâb-ı Hakk'ın ilmini, irâdesini ve fiilini; cüz'î irâdenin de kulun irâdesini ve fiilini ifâde ettiği cihetle İslâmiyetin ve îmanın gündemine girdiklerini beyan eden Bediüzzaman Hazretleri, her şeyi Cenâb-ı Hak'tan bilen mü'minin tekliften ve mes'ûliyetten kaçmamak için karşısına cüz'î irâdenin çıktığını ve ona “Yaptıklarında mes'ûl ve mükellefsin!” dediğini hatırlatıyor. Bediüzzaman, insanın kendisinden sâdır olan iyilikler ve güzellikler karşısında da mağrur olmamak ve gurura kapılmamak için önüne kaderin çıktığını ve ona: “Haddini bil; mağrur olma! Yapan sen değilsin; bu Cenâb-ı Hakk'ın takdiridir!” dediğini kaydeder.²

Demek, iyilikler ve güzellikler Cenâb-ı Allah'tandır. Kötülükler ve çirkinlikler de nefistendir. Başka bir ifadeyle kul iyiliklerini Cenâb-ı Hakk'ın takdirine vermeli ve şükretmeli; kötülüklerini de kendi nefsinin cüz'î istek ve arzularına vermeli, sorumluluk üstlenmeli ve nefsinin şerrinden Allah'a sığınmalıdır.

Nitekim Cenâb-ı Hak buyuruyor ki: “Sana gelen her iyilik Allah'tandır. Sana gelen her kötülük nefsendendir.”³ Yani iyilikler bizden değil, Allah'tandır! Kötülüklerin mes'ûliyeti ise kaderin değil, bizimdir! Yani iyiliklerimiz Cenâb-ı Hakk'ın kader çerçevesi içinde bizim için takdir buyurduğu çizgilerdendir; kötülüklerimiz ise, bizim bu çerçeveyi yırtarak, bu çizgilerden çıkarak, kendi cüz'î istek ve arzumuz ve nefsânî istihalarımız peşinde içine düştüğümüz ve kendimizi pençesinden kurtaramadığımız hazlarımızdandır.

ASLA KADER DEYİP OTURMAMALI!

Bizim duâmımız ibadetimizdir; ibadetimiz duâdan ibarettir.

Meselâ namazın her rek'âtinde okumamız vâcib olan Fâtiha Sûresi'nde, günde en az kırk kıyamda: "İyyâke na'büdü ve iyyâke nesta'îyn. İhdinâ's-sırât'al-mustakîm."4 diyoruz. Yani kaderimizi takdir eden Cenâb-ı Hak'tan yardım ve hidayet istiyoruz. Bu duâ bize vahiy diliyle ifade eder ki: Asla kader deyip oturmamalı; kötülüklerden, seyyiattan ve nefsimizin şer taleplerinden her an Allah'a sığınmalı; her an Allah'ın yardım ve inayetini istemeli ve hidayeti doğrudan Allah'tan dilemeliyiz.

KUL İLE RABBİ ARASINDA BİR KADER ENGELİ YOKTUR

Dikkat ederseniz, Cenâb-ı Hak ne burada, ne de Kur'ân'ın hiçbir âyetinde kul ile Rabbi arasına bir "kader" engelini koymamıştır! Anlatılmak istenen odur ki: Kul Rabbine her an sığınmalı, duâ etmeli ve istemelidir. Rabb-i Rahîm de her an duâlara cevap veren5, icabet eden ve dilerse kabul edendir.6 Arada, zannedildiği gibi bir "kader" engeli yoktur!

Şu halde, kader inancımızı değil; kader anlayışımızı yeniden gözden geçirmemiz gerekiyor. Meselâ kul musîbetleri Cenâb-ı Hakk'ın takdir ettiğine inanırsa, sabreder ve Allah'tan yardım diler. Kader inancı, Allah'tan yardım dilemeye engel değildir. Kendisinin kusuru olup olmadığını da salim bir akıl ile araştırır. Kader inancı buna da engel değildir.

CENÂB-I HAK KULUNUN DUÂSINA DEĞER VERİR

Hiç şüphesiz Cenâb-ı Hak kulu ile, kulunun gidişatına, duâsına, niyazına, kalbine, ihlâsına, yönelişine ve davranışlarına göre muamele yapar. Bu muamele bizim için yeterlidir.

Buna isterseniz, 'Kaderimiz bizim duâmız ve Allah'ın takdiri ile değişir' diyelim. Aynen şu âyette olduğu gibi: "İman edip tevbe eden ve sâlih amel işleyenlerin, Allah kötülüklerini iyiliklere değiştirir. Allah bağışlar ve merhamet eder."7

Nitekim Bediüzzaman, Allah'ın "ata" kanunuyla dilerse kulunun kaderini kaza etmekten, yani uygulamaktan kaldırdığını bildiriyor.8

Dipnotlar:

1- Furkan Sûresi: 77.

2- Sözler, s. 427.

3- Nisâ Sûresi, 4/79.

- 4- Fâtihâ Sûresi, 1/5,6.
- 5- Mü'min Sûresi, 40/60.
- 6- Bakara Sûresi, 2/186.
- 7- Furkan Sûresi, 25/70.
- 8- Mesnevî-i Nûriye, s. 175.